

פריס, 26.7.37

הגעתי הנה הערב בחשך - פעם לא באווירון. לפני צאתו מלונדון עוד הספקתי להטש
עמידו, ששב מבריסל מסר לי תמצית השיחה של אורטס (אורטס היה המדבר כל הזמן,
וברור. רק הספיק לענות או להעיר בחוץ דבורו). לדעת א. אין אפשרות להמשיך במנדט.
(לא ברור אם מפני הקשיים "הטבועים" או מפני שהפקידות אינה עלולה להשתנות.
הצהרה בלפור לא הייתה ברורה, כי המושג בית לאומי הוא חדש - וסתום. אולם אין
ספק שהכוונה הייתה לסייע לפתרון שאלת העם היהודי בהקמת הבית הלאומי. הצעה הועדה
כמו שהיא פירושה כמעט גיבוש". דבר זה בלי ספק מתנגד להבטחה ולהתחייבות של
אנגליה. ההכנה סעונה תיקונים. יש ללכת ליהודים ירושלים - והעיקר הנגב. המדינה
היהודית לא תמלא תפקידה עם לא יהיה מקום להתרחבות ולקליטה. הכרחי גם גבול שיש
להגן עליו - ז"א גבול בהרים. יש גם להשאיר מסעל החסמל במדינה היהודים - עברה
נבונה ורצויה. אורטס מתנגד בחוקף לעמדת סמאל - כי בשום אופן אין להניח שהיהודים
ישארו מיעוט במדינה ערבית.

- משרף שמעתי רשמים ממועצת המפלגה. בכלל הוא מאשר את דברי זיאמה (במכתבו אל
לאחר המועצה). בכל זאת לא היה ברור לי מדבריו מדוע יצחק מתנגד. עדיין אצל ככה
מתכרינו סברה עדיפה מעובדה. ומכיון שהסברה לפני ארבעה חדשים אמרה שההכנה מדינה
יהודית בימינו אלה היא פנטסטית - מופרכת כל עובדה הבאה לסתור סברה זו.

במשך שלשים השנה האחרונות יצאה אצלנו חנוכהנו מחיחולי הקלייזל הגיטואי שהתרגלו
בעולם הסוקים הנוסחות והדוגמות - כי עולם אחר לא היה לו. אפשריות היצירה
בארץ, נסיונות חיינו, המציאות החדשה והכרחי מאכזים במלחמת קיום וכיבוש - סינו
באופן יסודי את המנטליות של אנשינו ושחררו אותם מכבלי המלים, הפסוקים והדוגמות.
לאם לאט למדו לחשוב בטרמינים של אנשי מציאות ומעשה ומעלטי נחיצות חדשות. אך
בעמדם לפני פרובלימות חדשות, לכני הויות חדשות ומצבים היסטוריים חדשים שנכיונונו
טרם פתר והעריך בדרכו המיוחדת - יש שקמים בתוכנו להחיה הרגלי-המחשבת הישנים וטוב
הם נחפסים לעבודי-מלים ומסוקים, והם מדברים בסגנון הקלייזל התיאורטי והבטלני

שלפני 30 שנה. דבר כזה קרה אח לוקר, דבר כזה קרה אח יצחק. המקור לא קטן ממלאה כאן הזרות לעולם האנגלי והמוסג הכוזב והמופעה שהמקורות בארץ יוצרה על אנגליה. לא אנגליה המהוללה עם כל גדלותה, באוניותה ולקויה האמתיים - אלא אבסטרקציה נבונה של "אימטריאליזם" אנגלי המלא תככים חרמית ובגידה עומד לפני עיניהם. והרו"ח של הוצרה הכלכותית, שלא מעטים בתוכו (בחלק ב') סימני חרשע והרמיה של הטקירות בארץ ובמשרד המושבות, אבל בכללו אומר כבוד ויקר לאומה העברית, לקשרה עם הארץ, לחזון באולתה ולמפעלה היוצר והתרכותי בארץ - אף דו"ח יהפך בדמיונם לכתב-פלסטר ושטנה.

גם בקרב המחייבים יש מבוכה לא קטנה. עדיין לא קראתי את דברי יזרעאלי, אך מתחשבות אני רואה שהוא נחשם לגישה דפטיסטית. לא מחוסר-אונים עלינו לקבל תכנים "החלוקה" - אלא בהרגשת כוחנו. אין אנו גופלים בכוחנו מהערכים. מבחינה הפוספצית מתיספורים אנו עולים עליהם מי כמה, וכמה אנגלים - גם בקרב ידידינו וגם בקרב שונאינו - יודעים זאת. יש הבדל אחת מהותי בין כוחנו אנו ובין כוח הערכים. כוחם מגן, נחון להמדר ולחשקל כמעט בדיוק מטמטי. הם קבועים בארצותיהם, מספרם נחון, כוחם ויכלתם מסוימים.

כוחנו אנו הוא כוח אסאל הינלי, לא נחון לכדיקה כמוחית מסוימת. ופשוט כך נקל גם להפריז בכוחנו וגם להמעיט בקיומנו. לא רק כוחנו אנו, "האנו" שהוא לעצמו, הוא בלתי פטויס לא כל היהודים הם יהודים. לא כולם אזורי הרצון והמאווים המועמים בתוכנו, הציונים המועטים, אבל המתנגדים והאדישים והמסופקים - עלולים להשתנות. אמריות גדלות בארץ, כיצור מפעלנו - כל אלה יהפכו לבבות ויקרבו לכבות. כרגע הסונים המונים עומדים עדיין "מחוץ למחנה", ההון היהודי והמדע היהודי כמעט עוינים לנו - או אדישים. כל אלה עלולים להתגייס לסוכה הטמעל עם שנוי חננאים והאפשריות. כלי ראייה דינסית אין עמידנו נחשם באורו הנכון. מצבנו היום בעולם היהודי והכללי - אינו מצבנו מלפני שש שנים, ובעוד שש שנים יהיה שוב אחר. כשם שגיבוס הבית הלאומי במצבו עכשיו מסוכן - כך מסוכן גיבוש ראייתנו ואופקנו בתפיסתנו ההיסטורית. לא רק כנון הארץ דורש מאתנו גדולה - גם כנון מחשבתנו המטלכתית דורש מאמצים, והללו אולי קשים מאחרים. אבל היחכן הדבר שיבצרו מתנועתנו?